GAZETA
Wielkiego Xięstwa
POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj W. *Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 257. W Czwartek dnia 2. Listopada. **1843.**

Wiadomości krajowe.

Z Wrocławia, dnia 17. Października.

Było to d. 15. Paźdz. 1243 r., kiedy jedna z najzacniejszych Księżniczek Szląskich, Święta Jadwiga, zakończyła swoje nader pobożne i błogosławione życie. Upłynęło odtąd 600 lat, w czasie których najdziwniejsze zmiany zaszły w kraju jéj rodzinnym. — Trzebnica jest miejscem, ukrywającem w czcigodnéj świątyni, śmiertelne zwłoki téj w Bogu zmarłéj, a liczni pielgrzymi z bliska i z daleka odwiedzali grób téj Świętéj. Teraźniejsza więc Jubileuszowa uroczystość obchodzona była solennie d. 15. b. m. w całym Szląsku, a szczególniéj też w Trzebnicy. Po południu dn. 14. przybył tam Xżę Biskup, w towarzystwie Xięcia Hatzfeld, władz miejscowych, gwardyi obywatelskiéj itd.; przy wjeździe do miasta witany był z uszanowaniem przez znaczną liczbę dziewic z Wrocławia, które przyłączyły się do processyi, a poprzedzany duchowieństwem archipresbyteryalnem, wprowadzony został do świątyni Pana. Przy wejściu do kościoła Arcykapłan Siegert powitał naszego Arcypasterza i wspomniał między innemi o żyjących jeszcze czterech duchownych dziewicach zakonu Cysterskiego. Poczem udał się Xiążę Arcybiskup do wielkiego ołtarza i po budujących pieśniach i modłach, udzielił błogosławieństwo licznie zebranym wiernym; następnie udał się do sarkofagu Świętéj Jadwigi, który po odśpiewaniu litanii, został okadzony. Nazajutrz odbył o godzinie 9téj uroczystą mszę pontifikalną. Po ewangelii miał kazanie Kanonik Förster, skreślił w trafnych rysach obraz charakteru świętéj Patronki kraju i napominał do gorliwego jéj cnót naśladowania. Msza św. zakończyła się odśpiewaniem Te Deum i udzielenim błogosławieństwa pasterskiego.

W poblizkości naszéj stolicy odkryto pokłady brunatnego węgla kamiennego.

— Gazeta Szląska prostuje doniesienie o zaszłem zjawisku natury w Neu-Lomnitz dn. 6. b. m., w ten sposób: że właściciel tameczny nagromadził zwolna znaczną kupę kamieni na pochyłości góry, i takowe wspomnionego dnia z wielkim łoskotem, poruszone własnym ciężarem, runęły w głębinę.

Wiadomości zagraniczne.

Rossya.

Z Petersburga, dnia 20. Października.

D. 6. b. m. o godzinie 6téj w wieczór Naj. Cesarzowa Jéjmość, z JJ. CC. WW. WW. XX. Olgą i Alexandrą Mikołajewnemi, raczyła powrócić z Moskwy do Carskiego Sioła, w pożądanem zdrowiu.

Z Odessy, dnia 21. Września.

Dnia 20. Września w 10 minut po 11. godzinie z rana, dało się tu czuć lekkie trzęsienie ziemi. Uderzenie było tak słabe i krótko trwałe

(około 3 sek.), że tylko w wyższych piętrach wyraźnie je uważano, mianowicie na bulwarze. Kierunek jego był jak się zdaje z Północy-Zachodu.

Polska.

Z Warszawy, dnia 28. Października.

Decyzyą JO. Księcia Namiestnika Królestwa Polskiego, przez odezwę Sekretarza Stanu przy Radzie Administracyjnéj z dn. 1. (13.) Kwietn. t. r. Heroldyi objawioną, szlachectwo dziedziczne z tytułu nabytego przed ogłoszeniem prawa, P. Dyonizemu Brzostowskiemu, urodzonemu w Królestwie Polskiem, obecnie zaś w Cesarstwie Rossyjskiem zamieszkałemu, wraz z herbem Bończa zatwierdzone zostało.

Dnia 11. b. m. zszedł z tego świata w mieście Wieluniu ś. p. Andrzej Taczanowski, b. Kommissarz Wydz. Skarb. w b. Kommissyi Województwa Podlaskiego, kawaler orderów, emeryt, przeżywszy lat 58.

Francya.

Z Paryża, dn. 19. Października.

Traktat handlowy między Sardynią i Francyą podpisany jest tylko przez P. Guizot, ale nie jest ratyfikowany, i to nie nastąpi przed zgromadzeniem się Izb, gdyż Pan Guizot nie chce wziąć na siebie odpowiedzialności za zmiany w tym traktacie zawarte względem wprowadzania do Francyi zagranicznego bydła.

Zapewniają, że w skutku raportu Kapitana Lavand, P. Guizot zażądał od gabinetu londyńskiego odwołania Missyonarza Prichard, gdyż ten obok swych duchownych obowiązków, przywłaszczył sobie na Otaheiti funkcye angielskiego Konsula.

Onegdáj przed południem otworzona została Rada generalna departamentu Sekwany uroczystą mową Hrabiego Rambuteau, Prefekta tegoż departamentu, który potém przedłożył budżet miasta Paryża na rok 1844. Znaczna część Rady municypalnéj, która z prawa należy do Rady Generalnéj, postanowiła za jéj pośrednictwem wynurzyć życzenie, aby fortyfikacye Paryża nie były uzbrojone, chyba na przypadek, gdyby nieprzyjaciel wkroczył do Francyi. Lubo Rada Generalna tylko w formie życzeń może objawić swe żądania, ministerstwo ma jednak ważne powody, aby temu przeszkodzić. Powody te są wielorakie. Dotąd Rady Generalne zwykły pod wpływem Prefektów naradzać się nad interessami swych departamentów; przyczém Prefekci umieli zawsze tak nazwane polityczne kwestye usuwać. Pierwszym był Prezes Rady Generalnéj w Macon, który na tegorocznéem zgromadzeniu Rady, przedstawił zasadę, że Rady Generalne mają prawo zajmować się i polityką, jeżeli ta z interessami departamentu w bezpośrednich znajduje się stósunkach. To zdanie Prezesa Rady w Macon poparte zostało większością głosów 23 przeciw 3. Ten przykład został naśladowany przez kilka innych Rad Generalnych, które też wzięły reformę wyborów za przedmiot swych rozpraw.

Spór między PP. Ratti-Menton i Jancigny był w tych dniach przedmiotem narady ministerjalnéj, a skutek jéj wypadł przeciwko Panu Ratti-Menton, którego obwiniono, że tak lekkomyślnie pogwałcił należne dla Pułkownika Jancigny uszanowanie. Sam Pan Guizot przyznał, że Pan Ratti-Menton nie miał prawa nadawać sobie charakteru wyłącznego agenta w Chinach, gdyż mianowany był tylko Konsulem w Kantonie, gdy tymczasem Makao, gdzie spór zaszedł, jest osadą portugalską, a równie tam jak i w innych otwartych dla handlu portach chińskich, ustanowieni być mają oddzielni agenci. Z resztą okazuje się teraz, że Pułkownik Jancigny, będąc jeszcze przed dwoma laty wysłany z dwoma fregatami na wody chińskie, dla uważania biegu tamecznych wypadków i obrony, w razie potrzeby, interessów handlu francuskiego, otrzymał był tak od Ministra spraw zagranicznych jak i od Ministra marynarki instrukcye i pełnomocnictwo, a tem samem poselstwo jego było także dyplomatyczne. Dopiero w roku potem ustanowiony został Konsulat francuski w Kantonie, i Pana Ratti-Menton mianowano na tę posadę, bez urzędowego zawiadomienia Pułkownika Jancigny, iż od dotychczasowych obowiązków uwolniony, i przez Pana Ratti-Menton zastąpiony został. Pan Guizot ociąga się jeszcze z odwołaniem tych obudwóch agentów, i chciałby rozstrzygnienie tego sporu powierzyć sądowi polubownemu Pana Lagrenée, który już odpłynął do Chin, ponieważ ostatnie wiadomości z tego kraju są nadspodziewanie pomyślne dla handlu europejskiego.

Według ostatniego spisu ludność Francyi wynosi 34,494,875 dusz. Przeszły spis był z r. 1836, i wynosił 33,540,910 dusz.

Z dnia 24. Października.

Partya kolonialna pokłada wielkie nadzieje w skutkach posłannictwa Pana Adolfa Barrot do Haiti. Nie wątpi ona o tém, że upominanie się Francyi o zapłacenie długu bezskutecznem będzie, gdyż finanse kraju tego przez ostatnie polityczne wypadki do szczętu zrujnowane zostały, i pokłada więc nadzieje swoje w tem, że rzeczpospolita Negrów wcale nie jest w stanie zapłacenia. Już nie jeden głos dał się z

z tém słyszeć, że uznanie niepodległości Hajti moc swoję traci, jeżli ugoda względem wynagrodzenia, jakie wyemancypowana osada dawnym francuzkim osadnikom wypłacić ma, wypełnioną nie zostanie. Skutki takowego zdania są jasne, i dziwić się nie należy, jeźli partya kolonialna, po takowem przypuszczeniu o niczém innem nie mówi, jak o francuzkiéj wyprawie do Hajti. Zdaje się więc podobną do prawdy, że rząd francuzki do życzeń tych i nadziei chętnie się przyczyni, ale z drugiéj strony utrzymuje wielu, że tenże rząd na drodze układów zajmie jakiekolwiek mocne stanowisko na Hajti, w zastaw niejako pretensyi swoich. Tyle jest rzeczą pewną, że wiadomość o postannictwie Pana Barrota do Hajti wielką wzbudza niespokojność, i że je uważają za wstęp do dalszych kroków Francyi, któreby bezpieczeństwu państwa Negrów zagrozić mogły. Najnowsze wiadomości z Hajti donoszą, że nietylko na przybycie francuzkiego posłannika z niecierpliwością i niespokojnością czekają, ale nawet w razie potrzeby na obronnéj staną stopie. Jeźli Hajti niezależnem jest państwem, wtedy wojna zdobywcza według panujących dziś wyobrażeń o poszanowaniu należnem każdéj narodowości prawie jest niepodobną; na drodze zaś układów niczego się nie dokaże.

Z dnia 25. Października

Wczoraj po południu Król konno w towarzystwie adjutantów swoich i innych wyższych oficerów zwiedził twierdzę Mont Valerien i oglądał tameczne roboty fortyfikacyjne. Chociaż N. Pan niespodzianie przybył, zgromadziło się jednak wkrótce wielkie mnóstwo ludu, które go głosnemi okrzyki: »Niech żyje Król!« przeprowadzało.

Xiążę Nemours obchodził wczoraj urodziny swoje; J. K. W. rozpoczyna 30 rok życia.

Twierdzą, że z dworem Neapolitańskim zawiązano układy celem zaślubienia Xięcia Aumale z jedną z sióstr Króla Neapolitańskiego. Podróż, którą Madame Adelaide do Neapolu przedsięwziąść chciała, a któréj teraz dla swéj choroby zaniechać musi, miała na celu zakończenie tych układów. Ponieważ zaś podróż ta zapewne wcale nie nastąpi, więc podobno posłowi francuzkiemu w Neapolu, Panu Montebello, polecono układom tym przewodniczyć i głoszą, że podróż Hrabi Syrakuzy do Paryża tenże sam cel miała. Jeżeli te domysły nie są bezzasadne, łatwo pojąć, dla czego Xiążę Aumale przed objęciem dowództwa w prowincyi Konstantine do Neapolu się udał. Zresztą przez ten związek ślubny stałby się Xiążę Aumale szwagrem Xiężny Berry, Cesarza Brazylijskiego, Królowéj Maryi Krystyny i Xiężniczki Charlotty (małżonki Don Francisco de Paula), oraz wujem Xięcia Bordeaux, Królowéj Hiszpańskiéj i Xięcia Kadyxu. Operacyami przyszłéj wyprawy w Afryce Xiążę nie będzie mógł jeszcze kierować, ponieważ go dopiero w Grudniu albo Styczniu w Konstantine oczekują.

Pytanie względem Prezesostwa w Izbie Deputowanych spowoduje przy rozpoczęciu sessyi zapewne żywą walkę. Nawet sami ministeryalni z sposobu brania się Pana Sauzet mają być zupełnie niekontenci i wielu z pomiędzy nich głosy swoje innym kandydatom dawać chce. Wszakże gabinet podobno powtórny wybór Pana Sauzet gorliwie popierać postanowił. Kandydatem wszystkich odcieni oppozycyi będzie Pan Lamartine a zważając na rozdwojenie w szeregach ministeryalnych wybór jego staje się bardzo do prawdy podobnym. —

Podziwiają od kilku dni u jednego z tutejszych jubilerów garnitur dyamentowy, składający się z dyademu, kolczyków, naramiennika, przepaski i naszyjnika, złożony z przeszło 1500 dyamentów najczystszéj wody, z których kilka jest wielkości orzecha laskowego. Są to, jak mówią, dyamenty Xiężny Joinville, które teraz w sposób francuzki oprawiają. Szacują je na 1,500,000 fr.

Z Lugdunu, dnia 15. Października.

Już trzydzieści lat temu, jak Elstra niosła trupy wszelkich narodów a Napoleon główną poniósł klęskę! Zdawało się, że rewolucya została zniweczona. Tak więc trwała pierwsza restauracya przez lat siedmnaście i sprowadziła w r. 1830. powtórną rewolucyą. Nad przytłumieniem téjże pracują już od lat 13 różnemi narzędziami. Ale głosy za zasadami rewolucyi, z pomiędzy których głos Lamartina nie jest najdonośniejszym, mnożą się codziennie. Tymczasem legitymizm zmył swój sztandar. W Gazecie Francyi powiewa on napoleońskiemi dążnościami umodrzony, rewolucyjnemi uczerwieniony. Tam występują na scenę proklamacye z r. 1814. o ciele prawodawczém, o rządzie tymczasowym, o Carnocie, Benjaminie Constant, wszystkich władzach i kollegiach. Historya staje się odświeżonem godłem kupieckiem. »Zapomnijcie o interessach materyalnych, woła Lamartine na oppozycyą Izby, odważcie się! Osez est le synonyme du pouvoir, osez beaucoup et vous pourrez beaucoup. Jest to opisaniem słów Marata »l'audace, l'audace et encore l'audace.« Bo wielki poeta dodaje: Si la question se posait jamais entre l'esprit de la ré-

volution française et l'existence du gouvernement quelconque, notre choix est fait comme celui de la France. Występuje znów Ledru Rollin, oskarzony o przemówienie do obiorców swoich i za niewinnego uznany, z nową potężną mową. Wszystko to godne jest uwagi. Prawda, że magistrat tutejszy ofiarował Xiężnie Nemours 25 przepysznych sukien; prawda, że nie brakło uroczystości, prawda, że lud zbiegł się gromadnie, aby piękną tę parę oglądać, — ale radości i uciechy prawdziwej nie było. Xiążę nie jest dotąd popularnym. Dójdzie on zapewne spokojnie do rządu, ale okropnéj doczeka się walki. Byłoby tchórzostwem taić coś podobnego.

Anglia.

Z Londynu, dnia 24. Października.

W Irlandyi nieodstępuje rząd wprawdzie od kroków swoich, już to powiększając liczbę wojska, już to kwatery jego wzmacniając; ale zresztą poprzestał na tém, że Monster-Meetingom koniec położył. Uznawszy raz związek repealski za spisek, mógłby był wszystkie jego zgromadzenia zakazać, a parlament oczyściłby ministrów z wszystkiego, coby w tym względzie nad prawo uczynili. Ale rząd woli się trzymać prawa i związek wtedy dopiero rozwiązać, kiedy sąd takowy za nieprawny uzna. Skutkiem tego było, że dublińska Rada miejska, przez O'Connella spowodowana, naganiła postępek Lorda-Lieutenanta, iż tenże ogłoszenie zakazu zgromadzenia w Clontarfie tak opuźnił, a O'Connell odbywa zgromadzenia repealskie jak dawniéj. Naturalną zresztą jest rzeczą, że Rada miejska tak sobie postąpiła, gdyż większa część téjże obierana bywa przez lud, który w ogóle jest wyznania katolickiego. Wszakże obrady z tego powodu wywołały przynajmniéj piorunującą mowę przeciw O'Connellowi, mianą przez śmiałego oranżystę, professora Budd, który w zgromadzeniu tém należy do małej liczby reprezentantów protestanckich. O'Connell odstąpił tymczasem od nowego swego zamiaru połączenia się z umiarkowanymi angielskimi Chartystami i może z częścią Whigów irlandzkich w sprawie domagania się parlamentów prowincyalnych. Albo mu się nowi związkowi niedosyć licznymi być zdawali, albo mu też dotychczasowi jego zwolennicy odstąpieniem zagrozili, gdyby żądaniu zerwania unii i zupełnéj niepodległości niewiernym być miał. Ma się więc przy tém pozostać. Pomimo to woła on zawsze: Pokój! pokój! Niech się stanie co chce, niechaj się proces mój jak chce skończy, nie ruszcie ani palcem! Prawda, że kazanie to o pokoju trudno jest pogodzić z tak długiem wywoływaniem wszystkich starych przesądów, wszystkich przedawnionych nienawiści ku Anglikom, z jego hardością względem rządu i wiecznemi jego pogróżkami. Examiner słusznie nadmienia, że to tyle znaczy, co sercu prawić wojnę, a ręce pokój.

Obór miasta Londynu jest stanowczy: jest to zwycięztwo partyi Anti-corn-law-leaugue, które jéj jeszcze wiele innych wyjedna zwycięztw.

Wczorajszy Morning Chronicle wylicza wszystkie sprężyny, które na korzyść Baringa czynne były. Żydzi nie dali się szabasem powstrzymać od głosowania; owszem przybyli w wielkiéj liczbie i wszyscy prawie głosowali za Pattisonem. Z tego już wnosić można, że tenże gorliwym jest obrońcą ich emancypacyi.

Książę Cambridge oczekiwany jest w tych dniach z powrotem z Niemiec, gdzie Księżna wraz z córką pozostała, aby z tamtąd wkrótce udać się do Hanoweru.

Missyonarz Wolff odpłynął onegdaj na morze Śródziemne, aby ztamtąd udać się w podróż do Buchary.

Hiszpania.

Z Madrytu, dn. 16. Października.

Układ z Stolicą Apostolską bliskim jest zawarcia, gdyż ministerstwo przystało na pierwszy warunek Papieża, to jest, aby wydalonych z kraju Biskupów przywołać do ich dyecezyj. Kościelny dziennik Reparador donosi, że księża Franciszkanie, którzy przed niejakim czasem odpłynęli byli z Walencyi do Ziemi Swiętéj, przybyli do Rzymu, ale ztamtąd powrócą do Hiszpanii, ponieważ Jenerał Franciszkański odmówił im potrzebnego do téj missyi pozwolenia. Powodem tego mają być niezałatwione jeszcze nieporozumienia Hiszpanii z dworem Rzymskim.

Stan rzeczy tutejszych od kilku dni coraz groźniejszą przybiera postać. Władze wojskowe podwajają swą baczność, a prassa rewolucyjna wzmaga swe buntownicze okrzyki. Jeźli Espectadorowi wierzyć chcemy wszystkie ważniejsze miasta w Hiszpanii miały się oświadczyć za Juntą centralną, a tak nazwani tyrani, którzy byli wstanie dotąd w Madrycie wstrzymać wybuch rewolucyjny, znaleźliby w kilku dniach koniec swój w powszechnym rozlewie krwi. Pewną jest rzeczą, iż dnia wczorajszego nikt bez szczególnego pozwolenia z miasta wypuszczonym nie był, i że wichrzyciele wszelkiemi siłami pracowali nad tém, ażeby

podwójną służbą znużonych żołnierzy do buntu podniecić. Nawet akademicy tutejsi, których liczba wynosi do 3,000, byli przedwczoraj przemocą rozpędzeni, ponieważ się zebrali, aby przedsięwziąść wspólny jakiś krok przeciw rządowi. Akademików hiszpańskich nie można porównać z niemieckimi. Zwyczajnie są oni bardzo ubodzy, i publicznie występują jako najnieporządniejsza klassa ludzi.

Jakkolwiek wszystkie te wiadomości nieco może są przesadzone, czuje wszakże każdy, iż ważna jakaś nastąpić musi zmiana stanu tutejszego. Jeźli ci, którzy rewolucyą wstrzymać chcą, niedość są silni by tego dokazać, wtenczas będą również porwani wirem rewolucyjnym, i cały bieg rzeczy weźmie nowy jaki kierunek.

Najnowsze także zajścia w Grecyi Hiszpanom samym hiszpańskiemi być się zdają, takie podobieństwo zachodzi między niemi, a powstaniem w la Granja i wzięciem się Espartery przeciwko prawnéj Królowéj. Dla tego bynajmniéj dziwić się niepowinniśmy, jeźli anarchiści hiszpańscy w powstaniu Greków upatrują przyczyny trzymania się swego przedsięwzięcia tyczącego się obalenia tronu. Przejęto tu list osławionego Paxarol członka Junty barcelońskiéj, w którym napomina Juntę grecką, by wytrwała w swojém przedsięwzięciu, bo chociaż może prawa ludów w Hiszpanii saméj silnego nie znajdzie wsparcia, podniesło się wszakże i państwo kościelne, a Król grecki w jednéj nocy był zmuszony zmienić formę rządu.

Zgromadzenie Kortezów w dniu wczorajszym otworzoném zostało. Liczba senatorów niedochodzi jeszcze należytéj liczby, by bieg spraw rozpoczętym być mogł.

Wiadomości z Barcelony dochodzą do 12go t. m. Z trudnością spodziewać się można całkowitego attaku na miasto. Malaga i Kadyx zupełnie spokojne, chociaż z Gibraltaru mocno się o to starają, by zrobić powstanie na korzyść Espartery.

Dowiadujemy się, iż regiment Segowii został pozyskany na stronę powstania. Nie wiemy jednakże, czyli wiadomość ta z pewnego pochodzi źródła.

Z dnia 17. Października.

Pogłoska, która się dnia wczorajszego rozeszła o regimencie Segowii jest całkiem fałszywą. Naczelnik tego regimentu oświadczył w tutejszych dziennikach, iż żołnierze jego całkiem spokojnego są ducha.

Espectador udziela dzisiaj z tryumfem wiadomości, iż miasto Salamanka ogłosiło Juntę centralną. Rzecz się tak miała: Minister spraw wewnętrznych dekretem swoim zniósł tamtejszy fakultet medycyny. Gdy się o tém w Salamance dowiedziano, powstało wielkie nieukontentowanie, a dnia 14go po południu gwardya narodowa wystąpiła pod bronią. Gefe politico przemówił do żołnierzy i obiecał zrobić podanie do rządu o cofnienie dekretu. Poczém żołnierze udali się do domów, a spokojność wróciła. W Sewilli odkryto w dniu 11. t. m. wieczorem spisek, którego celem było zamordowanie Generała Kapitana i jego oficerów sztabowych. Ostatni przestrzeżeni o tém zawczasu siedli na koń i z orężem w ręku rozpędzili spiskowych, którzy tłumem biegli do mieszkania Generała Kapitana.

Niemcy.

W. X. Badeńskie. — Rastadt dn. 12. Października. Sławny proces Kardynała Rohan został nareszcie w tutejszym sądzie załatwiony, i massa Gandawska wierzycielom przekazana. W téj massie znajduje się także grunt, na którym stoi pomnik, wystawiony przez Francyję Marszałkowi Turenne, w miejscu, gdy tenże 27. Lipca 1675. r. poległ pod wsią Sasbach w dawniejszém biskupstwie Strasburgskiem. — Wierzyciele, Francuzi i po większéj części Paryżanie, chcą teraz ten przyznany sobie grunt sprzedać, jeźli go rząd francuzki od nich nie zakupi.

Wirtembergia. — Ulm dn. 14. Paźdz. Liczba robotników przy tutejszych fortyfikacyjach została znowu powiększona i wynosi teraz przeszło 1000 ludzi. Z Saxonii spodziewają się tu jeszcze kilkuset robotników.

Z Monachium, dnia 13. Października.

Blisko przez dwa tygodnie mieliśmy tu gościa z południa, i wielka zagadka, jak do nas przebył drogę przez śniegiem pokryte Alpy. Gościem tym jest południowy wiatr Scirokko zwany. Debiutował on tu we wszystkich rolach przez cały ten czas, i nakoniec, przyniosłszy nam deszcze, burze, i parne powietrze, zakończył wczoraj swoje wystąpienia 18stopniowym upałem. Dziś nastąpił po nim grzeczny pruszący śnieg.

Z dnia 15. Października.

Xiążę Ludwik Wallerstein, Radzca Stanu, wyjechał wczoraj na Paryż do Londynu, w charakterze nadzwyczajnego Posła przy konferencyi trzech mocarstw opiekuńczych Grecyi.

Z Frankfortu n. M., d. 12. Paźdz.

Tutejsze towarzystwo wyrabiania gazu, ofiarowało się oświetlać ulice naszego miasta za 24,000 złr. (80,000 złp.) rocznie; dotychcza-

sowe oświetlenie olejem kosztuje rocznie 27,000 złr. (90,000 złp.)

Z dnia 19. Października.

Książę Nassauski zaledwie uszedł niebezpieczeństwa stania się ofiarą swéj odwagi w ostatnich dniach bardzo burzliwych. Odważył się na przekor burzy popłynąć w lekkiéj barce na Ren, który pod Bingen jest bardzo szeroki. Barka przez wielki bałwan została przewróconą; gdy jednak Książę umie dobrze pływać, potrafił tak długo na powierzchni wody się utrzymać, dopóki żeglarze z brzegu nie przybyli mu na ratunek.

Austrya.

Z Wiednia, dnia 19. Października.

Wczoraj, dn. 18. Października, w południe o godzinie 12. JCKMość w obecności Jéj Mci Cesarzowéj, Jéj Mości Matki Cesarzowéj, tudzież Ich Królewiczowskich Mości przebywających tutaj najdostojniejszych członków familii, następnie c. k. kanclerza domu, dworu i państwa księcia Metternich, c. k. ministra Stanu i konferencyi, zaczął założyć węgielny kamień na środkowym placu zamkowym, na pomnik ś. p. w Bogu spoczywającego Cesarza Franciszka I. — Kamień ten poświęcił c. k. proboszcz dworu i zamku. Sam zaś akt założenia węgielnego kamienia wykonano zupełnie w sposób zwyczajny.

Ziemia Siedmiogrodzka.

Z Kronsztadu. — Dnia 2. Października o minucie piątéj po upływie godzinie jedynastéj przed południem dało się tu czuć lekkie trzęsienie ziemi z kołysaniem się połączone. Niebo na stronie południowéj było zasłonięte chmurami, podczas gdy na północno-wschodniéj stronie słońce świeciło. Termometer stał na + 11° Reaum. — Przeszłego wieczora i przez całą noc wiał dość mocny wiatr południowo-wschodni, podczas trzęsienia ziemi była zupełna cisza.

Włochy.

Z Rzymu, d. 10. Października.

Wczoraj przed południem powrócił tu Ojciec Św. z Gondolfo w pożądanem zdrowiu, i wysiadł w pałacu Kwirynalskim, gdzie jeszcze kilka tygodni przepędzi, zanim przeniesie się do Watykanu.

Do portu Civitavecchii zawinął wielki francuzki paropływ wojenny i pozostanie tam przez czas niejaki.

Z Florencyi, dnia 10. Października.

Hr. Survilliers (Józef Bonaparte), mieszkający tu oddawna, miał w ostatnich dniach kilka apoplektycznych napadów, tak, iż zaczynają się bardzo obawiać o życie jego.

Listy z Rzymu donoszą o nocie przesłanéj do Stolicy Apostolskiéj od rządu francuzkiego, który formalnie protestuje przeciw interwencyi wojska austryackiego w Państwie Kościelném, gdyż ta interwencya spowodowałaby interwencyę ze strony Francyi.

Grecya

Z Monachium, dnia 26. Października.

Drogą nadzwyczajną, bo zwyczajna poczta grecka sięga dopiero do d. 7. albo 8. m. b., odebrano tu dzisiaj rano listy przez Tryest z Aten, dochodzące do d. 13. Października. Wszakże aż do tego czasu téż ani w Atenach ani w prowincyach najmniejsza nie zaszła zmiana przeciw obecnemu stanowi rzeczy. Aby wszelkim demonstracyom zapobiedz, z rozkazu rządu już to w stolicy, już to po większych miastach ciągle aresztowano i wydalano osoby, o których rozumieją, że teraźniejszemu rządowi nie sprzyjają. Kalergis tak przeważny zyskał wpływ nad Makrijannisem i Mataxasem, że go obecnie za jedyną głowę stronnictwa ruchu bezsprzecznie uważać należy. O Maurokordatosie tyle tylko wiemy, że przyjaciele jego wybór jego na deputowanego w Missolungi przeparli, chociaż nie bez wielkiego oporu. Zresztą nie pozyskał jeszcze wielkiéj w kraju wziętości. Wszędzie zwracały wybory wytężoną ludu uwagę; tu i ówdzie nie obeszło się już bez zaburzeń i bijatyki. Najj. Król Otto przestrzega jak dawniéj tak i teraz godnéj postawy, ukazuje się z Królową często w publicznych miejscach i odbiera zawsze oznaki szczeréj miłości ze strony ludu. Spodziewają się, że wybory w kraju d. 8. albo 10. Listopada będą ukończone.

Egipt.

Z Alexandryi, d. 25. Września.

Sprawa naszéj kolei żelaznéj wzięła szczególny obrót. Pewien dom angielski ofiarował się dostarczyć żelazo tonu po $8\frac{1}{2}$ f. st. (20 cent. po 350 złp.), drugi po 8, trzeci po 6 funt. st., i Mehmed Ali dał naturalnie pierwszeństwo ostatniemu. Aliści teraz przychylni mu ludzie wystawili mu ogromne koszta téj kolei żelaznéj a małą jéj korzyść dla kraju jego. W skutek więc tego Wicekról kazał natychmiast uwiadomić ów dom handlowy, że budowę jéj na późniéj odkłada, czyli zupełnie się jéj wyrzeka.

Mehmed Ali zamyśla niebawem zwiedzić dolny Egipt, nie czekając nawet na ukończenie przeznaczonego dla Sułtana parопływu małego, nad którym ciągle pracują. Massa klejnotów, jakiéj użyto do tego okrętu, jest ogromna, mówią o milionie talari. Frendzle u firanek składają się z najpiękniejszych brylantów i pereł,

cyfra Sułtana z przepysznych diamentów, poręcze na tylnéj części okrętu są z massiv srebra, — ale wszystko bez najmniejszego gustu urządzone. Lecz obok tego przepychu, coza nędza w ogołoconych ze wszystkiego magazynach i u robotników z czarnym sucharem, w kraju, który tyle wydaje zboża! Możeż być inaczéj? Piękne zboże idzie w handel, a z pozostałego pośledniego wypiekają chléb, który rozdają pomiędzy wojsko i robotników. — Przeszło od dwóch lat nie otrzymali oni ani szeląga placy, a przecież Basza robi taki kosztowny podarunek Sułtanowi. Coby sobie pomyślał Sułtan, gdyby znał smutny stan ludu egipskiego?

Brazylia.

Z Rio-Janeiro, dnia 3. Sierpnia.

Co dzień spodziewamy się tu zawinięcia okrętu, wiozącego młodą małżonkę Cesarza, Królewnę neapolitańską.

Wczoraj wyprawił Cesarz ucztę w pałacu Buona-Vista na cześć urodzin siostry swojéj, nowozaślubionéj księżnéj Joinville.

Izba Deput. uchwaliła 200 contos dla rozdania pomiędzy poszkodowanych przez katastrofę w mieście Bahia.

Rzeczypospolita Uruguay (Montevideo).

Z Montevideo, dnia 15. Sierpnia.

Mieszkańcy tutejsi, przerażeni nagłym zbliżeniem się pod same mury, oblegających Argentynczyków pod dowództwem Generała Oribe, w nocy z 11. na 12. wzięli się do broni, i po krótkiéj utarczce, odpędzili nieprzyjaciół. Pochlebiają tu sobie ciągle nadzieją, że Anglia okaże się przychylną dla naszéj rzeczypospolitéj.

Przybył tu francuski bryg wojenny »Tactique«, wioząc dla Konsula francuskiego polecenie, aby od Generała Oribe zażądał zadosyćuczynienia za okrutne zamordowanie dwóch Francuzów, którzy się w jego ręce dostali. Przejęte listy Oriba dowodzą, że oblegającym zbywa na żywności, szczególniéj mięsie.

W porcie tutejszym stoi 124 okrętów.

Rozmaite wiadomości.

Z Poznania. — Dziennik urzędowy Król. Regencyi w Poznaniu z d. 31. Października obejmuje między innémi doniesienie o wypadkach odbytych w r. b. w tutejszéj prowincyi jarmarków na konie dla wojska; — o chorobach bydlęcych; — wakujących posadach; — i następujące kroniki osobiste: Dotychczasowy Referendaryusz regencyjny Mitschke, tudzież dotychczasowy Referendaryusz regencyjny baron Minutoli, zostali na wyraźne ich żądanie uwolnieni od służby rządowéj. Praktyczny lekarz i chirurg Dr. Karól Jan Sebauer osiadł we Wronkach.

— — »Dziennika domowego« wyszedł Nr. 22. i zawiera: Artykuł wstępny o męczeniu i niepotrzebném zadawaniu cierpień zwierzętom. — Przeczucie. Gawęda o szaréj godzinie. (Dokończenie). — Kobieta i rozsądek. (Ciąg dalszy). — Rozmaitości, mody i objaśnienie ryciny.

Traktat handlowy z Chinami. — Ratyfikacya zawartego w Nankinie między Anglią i Chinami traktatu pokoju i handlu przywieziona nareszcie została do Europy. Z tym traktatem połączona jest nowa chińska taryfa celna, przez którą najgłówniejsze artykuły handlu angielskiego, tak małą stósunkowo obłożone są opłatą, że takowy najpomyślniejszych spodziewać się z tego może wypadków. Równocześnie jednak ogłoszona została proklamacya przez chińskiego Kommissarza Kijing, która zawiadamia, że taż sama taryfa zastósowana ma być do handlu chińskiego ze wszystkiemi innemi narodami równie jak z Anglią. Dla Europy otwierają się przez to nie małe na przyszłość widoki. W szczególności — mówi autor niniejszego artykułu — otwiera się dla niemieckiego przemysłu tem pomyślniejsza nadzieja, gdyż takowy z poprzedniego czasu, nim nastąpiło przecięcie związków z północnemi Chinami, jest jeszcze w pamięci kupców chińskich. Byłoby bardzo pożądanem, aby Niemcy wystąpiły na wodach chińskich pod wspólną banderą, tem większe dla ich okrętów zapewniającą poważanie. Ale i bez tego spodziewać się można, że tak pruskie jak hanzeatyckie okręty dobre znajdą przyjęcie, gdyż tak jedne jak drugie nie służyły nigdy za narzędzia do przemytniczego handlu opium; właśnie urządzoną też została przez rządy rzeczonych krajów konsularna opieka dla handlu i ich poddanych.

Proklamacya chińskiego Gubernatora mówi między innemi: »Ani małe co do ważności, ani małe co do liczby będą korzyści, jakie zbierać będą handlujący tak państwa środkowego jak i krajów zagranicznych. Od dzisiejszego dnia niechaj każdy porzuci uprzedzenie i podejrzenie względem cudzoziemców. Niech każdy raczéj idzie za swém powołaniem i zupełnie się wyrzecze niechęci z powodu zaszłych kroków nieprzyjacielskich; takie wspomnienia nie mogą innego mieć skutku, jak tylko prze-

szkadzać postępowi dobrego porozumienia między obudwoma narodami.« Niechże teraz jeszcze kto dowodzi istnienia muru chińskiego! Zwalony on został i w samych Chinach, o ileż mniéj spodziewać się można, aby on gdziekolwiek w Europie oprzeć się mógł wpływowi naszych czasów!

Od dnia pierwszego siódmego miesiąca teraźniejszego chińskiego roku, to jest od dnia 27. Lipca 1843., nowy chiński system handlowy wszedł w wykonanie, i monopol tak nazwanych kupców-Hong ustał zupełnie. Port Kantonu od owego dnia został otworzony dla handlu tak z odstąpioną Anglikom wyspą Hong-Kong, jak i dla handlowych okrętów wszystkich narodów. Prócz tego otwarte dla zagranicznego handlu cztery porty są: Emoy (także Amay nawany), Fu-czo, Ning-po i Szong-hai. Jednak co do tych ostatnich oczekiwane jest cesarskie postanowienie, które w dniach pierwszych Września miało przybyć do Kantonu.

Jak bądź nadzwyczajnie wielki jest handel wewnętrzny w Chinach, gdzie na rzekach i kanałach roją się niezliczone statki, handel jednak zewnętrzny, w skutku ograniczeń, był bardzo małoznaczący. Ten dotychczasowy stan przy takiéj wielkości państwa nie był wcale stósowny. Pomimo tych ograniczeń wyprowadzano corocznie około 400,000 cent. herbaty, 130,000 c. cukru, 20,000 cent. materyi bawełnianych (nankinu), 8000 cent. surowego jedwabiu, 30,000 cent. białéj miedzi, cokolwiek materyi jedwabnych, porcelany, żywego srebra, rabarbarum i t. d. Wprowadzano zaś z Rossyi, Anglii i Ameryki północnéj głównie: futra, sukna, szklanne towary, bawełnę i opium. Gdy jednak handel z Rossyą obejmuje głównie sukna, a handel przez morze z innemi narodami tylko za pośrednictwem kupców-Hong mógł być prowadzony, handel przeto dowozowy, prócz tego utrudniony przez nadmiarę wysokie opłaty celne, daleko był mniejszy niż wywozowy. Obadwa wzniosą się teraz zapewne w nadzwyczajny sposób; jakoż Anglicy już od 8 miesięcy poczynili do tego ogromne przygotowania, i zaleją targi chińskie do zbytku swemi towarami; dla tego inne narody powinny przynajmniéj nateraz ograniczyć się na dowozie takich tylko artykułów, w których Anglicy z niemi nie współubiegają się. Jakkolwiek bądź pewne wypróżnienie w towarach, jakie w Europie nastąpi, wywrzeć musi pomyślny wpływ na ogólną produkcyę krajów europejskich.

Dnia 30. m. bież. o godzinie 9. wieczornéj, po trzytygodniowych niemal cierpieniach umarła nasza luba córeczka Ludwika przeżywszy lat 2 miesięcy 5. Z zasmuconém sercem poświęcają to doniesienie wszystkim krewnym i znajomym.

Kikowo, dnia 31. Października 1843.

L. Wiczyński,

J. z Baarthów Wiczyńska.

Pan Eugeniusz Breza w wielce dotyczącym go interessie zechce się zgłosić w jak najkrótszym czasie do bióra Drukarni Gazety poznań.

Kurs giełdy Berlińskiéj.

Dnia 30. Października 1843.	Stopa prC.	Na pr. kurant	
		papierami.	gotowizną
Obligi długu skarbowego . .	3½	104¼	103¾
Prusko-ang. obligi z r. 1830.	4	102⅝	102⅛
Obligi premiów handlu morsk.	—	89¼	88¾
Obligi Marchii Elekt. i Nowéj	3½	102	—
Obligi miasta Berlina	3½	102⅝	—
» » Gdańska w T. .	—	48	—
Listy zastawne Pruss. Zachod.	3½	102⅛	—
» » W. X. Poznańsk.	4	106¾	106¼
» » dito	3½	101¼	100¾
» » Pruss. Wschod.	3½	—	103¾
» » Pomorskie . . .	3½	102½	—
» » March. Elek. i N.	3½	102⅝	—
» » Szląskie	3½	101¼	100¾
Frydrychsdory	—	13 7/12	13 1/12
Inne monety złote po 5 tal. .	—	12 1/12	11 7/12
Disconto	—	3	4
Akcje			
Drogi żel. Berl.-Poczdamskiéj	5	—	154¾
Obligi upierw. Berl.-Poczdams.	4	—	103¾
Drogi żel. Magd.-Lipskiéj . .	—	—	178
Obligi upierw. Magd.-Lipskie .	4	—	103¾
Drogi żel. Berl.-Anhaltskiéj .	—	145	144
Obligi upierw. Berl.-Anhaltskie	4	—	103¾
Drogi żel. Dyssel.-Elberfeld.	5	74½	—
Obligi upierw. Dyssel.-Elberf.	4	94¼	93¾
Drogi żel. Reńskiéj	5	73½	72⅓
Obligi upierw. Reńskie	4	—	95½
Drogi żel. Berlinsko-Frankfort.	5	—	125
Obligi upierw. Berl.-Frankfort.	4	104¼	103¾
Drogi żel. Górno-Szląskiéj . .	4	111	—
» » Berl.-Szcz. *Lit. A.* .	—	118	117
» » dito *Lit. B.* .	—	118	117
« » Magdeb.-Halberst	4	114½	—

Ceny targowe w mieście POZNANIU.	Dnia 30. Paźdz. 1843. r.					
	od			do		
	Tal.	sgr.	fen.	Tal.	sgr.	fen
Pszenicy szefel . . .	1	21	—	1	22	6
Zyta . dt.	1	6	6	1	7	—
Jęczmienia dt.	—	28	—	1	—	—
Owsa . dt.	—	17	—	—	18	—
Tatarki dt.	1	1	—	1	2	6
Grochu . dt.	1	10	—	1	10	6
Ziemiaków dt.	—	8	—	—	9	—
Siana cetnar	—	25	—	—	27	6
Słomy kopa	5	15	—	5	20	—
Masła garniec	1	27	6	1	28	—